

Original side 53:

Torneå Lappmarck.

Anno 1714 den 8 och 9 Februari höltz Ordinarie Laga Ting i Torneå Lappmark uppå Jukasjärfwi Tingställe med Allmogen af Sigge- och Tingewara byar, närwarande Lappfougden wäl betrodde Petter Pipping, och desse såto i

Nämnden

Nils Mikkelsson i Siggewara
Olof Kyrkwärd i Tingewara
Hen. Biörndahl i Tingewara
Henrik Loica i Siggewara
Per Persson Påcka i Siggewara
Mikkel Henriksson i Tingewar

Olof Nyman i Tingewara
Per And. Näfwe i Siggewara
Lars Gunnar i Tingewara
Olof Klemmetsson i Siggewara
Joh. Larsson Påfwe i Siggewara
Jon Henriksson i Tingewara

1.

Sedan Tinget war utlyst, förelästes Allmogen till rättelse, behörige Kongl. Mayts. Placater och Förordningar, äfwen som å de andre tingsställen uti de Södre Lappmarckarne.

2.

Finnen och Nybyggjaren Mikkel Grelsson i Siggewara by, uppå bostället Ullat boande, förekom och Gaf tilkänna, huru som hans Son Mikkel Mikkelsson, ogifter, om sina Trättio åhr wid pass, öfwerkom

Original side 54:

Spår eller fiätt efter en Biörn, nästledne Simonis Judä dag, uppå sin faders och Nämдемännens Henrik Erikssons Skatteland på Södre sidan af älfwan. På den Närre sidan af samma älf uppå bemelte Personars skatteland, har och Lappmannen Jöns Nilsson samma tid blifwit warsse fiätt efter en annan biörn, hwilket han Kungiorde förberörde Nämдеман/hwars Son Karl har till hustru Ullatz dotter Kirstin:/hwilken kom uti Ullatz huus, och dem dhet Kungiorde; Hans Son Mikkel deremot uppenbarade, huru som han äfwen sedt biörn spår å Söder sidan, och lede så leg, at bägge waro interesserade med hwar anden, där dee samma biörnar fånga kunde, hwar på hans Son Mikkel, Henrik Eriksson och Lappen Jöns Nilsson skiöto biörn på Norre sidan, och där uti alle tree participerade. Fredagen för Allhelgonedag, kommer Henrik Eriksson till Ullatz hemwist, och tog dess Son Mikkel Mikkelsson med sig, att uppsöka Biörn på söder sidan, hafwandess en Rehn hwardera med sig. Måndagen derefter eller den 2 November, kommer Henriks Son Karl:/

som sina Tiugufem ähr:/och säger sig willia hafwa en af Mads Söner med sig, och vidare försöka at finna Biörnen igen, Och som Mikkel, hwilken Henrik tog med sig fredagen före, äntå icke hemkommit

Original side 55:

blef Gubben häpen, och frågade Karl efter sin Son, den anden swaradt, at sedan hans fader och ung Mikkel Ullat fölgdtz wid pass een half dag, har Henrik Kiördt heem til sitt boställe, ungefär tree miiler der ifrån, som war allenast en halff miil efrån Ullatz och sändt sin Son Karl till Mikkel, efter det Spår som Henrik heemfarit, hwilken och träffadt Mikkel, Och som de icke funno biörn, skall Karl skildt med honom, och begiwit sig heem, och för ment att Mikkel hade giordt det samma; Gambla Mikkel Ullat bad Karl föllia med dess andra Son Jöns, och wiisa honom, hwarest han skildtz med dess Son Mikkel, hwilka bäggia heemkommo om aftonen, men ej hittat spåret eller Karlen. Torsdagen efter fölgdes Karl och Jöns, och sökte wid een efter den förkomna ungh Mikkel Ullat, och enär dee Kommo till Eldstaden, hwarest Karl och Mikkel haft nattläger, funno dee Mikkel där död liggiandes/:som Jöns nu berättar:/icke på den sidan om ellden som de om Natten legat, utan på andre sidan i bara snön på ryggen, och böss pipan emillan Eldstaden och den döda Kroppen, en halff ahln när in till liiket, warandes bysstäckens halfwe öfre dehl afbrunnen, men främre delen obrunnen, dhen nu wid Rätten uppwiistes, hafwandes den döda ett diupt Sår om tre twär fingers

Original side 56:

widd på högre sidan af Hufwudet, bakom Örat, dock skall där ingen blod synas, men Wäy Reen eller Reenkohn som han dith körd med, fans wid pass femton steg ifrån eldstaden, men Kruthornet och handskarne lågo på andra sidan om eldstaden där Nattläggret war, och omkring liiket syntes fiätt eller Spår efter folk. Jöns spordes, om Karl tilstådt sikh legat med Mikkel wid denne Eldstaden? Swarade ja, men han skall ey skildz med honom där samma städes, utan snart een Miuhl der ifrån, och har Karl första dagen icke låtz finna igen Nattläggret. Dessa togo den döda Kroppen, och förde honom heem, hwilken reen twättades af Henrik Mikkelssons hustru på Taborsbärg, och Brita Eriksdotter, samt piigen Margrete Josefsson dotter ifrån Öfwer Tärneå Sochn och Tärende by. Kiistan blef giord af tålfman Henrik Eriksson och dess Son Karl.

Bemelte Tålfman Henrik Eriksson tilstod uppå tilfrågan, sig wäll fölgdt med ung Mikkel Ullat ifrån dess faders Gård, fredagen för Allhålgonedag, i tanckar att opsökia den omnämnda biörn, men enär dhe Kommit wid pass halfwägz emillan Ullatz och hans Gård, betänckte sig Henrik, som hade Nyeklerne til Wisthusen der hemma, så, att han gick

Original side 57:

heem, och sände sin Son Karl att giöra föllie med Mikkel, det han och samma dag gjorde. Mera föregifwar han sig intet weta deraf, men Lögerdagen derefter, Kom hans Son Karl heem, berättandes, at dee den eftersökta Biörn, som dee omringat, ey funnit. Måndagen efter, gick Karl åter till Ullat, at taga en af hans Sönar med sig, och vidare eftersee, om Biörn sedan begifwit sig uhr ringen, då Mikkel, som han föregifwar, ey war heemkommen, utan död igenfans, som förbemält är.

Karl Henriksson om sina Tiugu fem åhr refererade at så snart fadren mer ofwan nembde fredag war hemkommen, och sade hwarest han skildz medes Mikkel, begaf han sig dith uth, hwilkens spår Karl sedan efterföljde, till dess han fant Mikkel wid ett bärg, på finska kallat Nattewara eller Mårtensbärg, då Ullat redan Kokadt Kiött, och gaf honom äta, men Karl hade förr ätit, där lågo de bägge öfwer Natten. Dagen efter gingo dee på andre sidan Kring Biörnringandet, och sedan dee förmärckte, att biörn å den sidan ey ware utgången, begaf sig Karl opføre och Ullat nedføre, hwar heem åt till sitt, efter som De icke dristade

Original side 58:

sig uti så liten Snö angripa biörn, och skola de skildtz åt wid pass een half miil ifrån Eldstaden, som och war ungefär een half miil ifrån Ullatz, men två miilar ifrån Karls boställe, Görandes aftahl, att om Måndagen åter råkas och minska ringandet; Enär honom Måndagen kom till Gamble Ullat, har Karl frågadt efter dess Son, den andra swarat, ännu är han ej heemkommen, förmenandes at biörn skulla gått uhr sit yde, och Mikkel Ullat det märckt, och derføre sökt, at få ringa honom på annat ställe. Om Tiisdagen befalte gamble Ullat sin andra Son Jöns, at föllia med Karl, och eftersee huru det sig förehade, men funno honom icke den dagen, utan gingo heem, eftersom mörckret infäll så snart dee råkade på det stället, som han skilldes med honom, ey gåandes till Eldstaden. Torsdagen nästefter fölgdes åter Karl och Jöns att opsöka Mikkel, Gingo samma wäg som om Tiisdagen, och omsider till elldstaden, der Mikkel låg död på andre sidan om elden, äfwen som Jöns här ofwan före berättadt, och de bägge Liiket heemförde, förmenandes, att han har skuttit sig in genom Mun och uth genom hufwudet, som giordt det såret som han på högre sidan af hufwudet

Original side 59:

hade, eftersom byssan warit laddat med twenne lod, det han hördt berättas ifrån Ullatz huus. Gamble Ullat sade, att det fuller warit så på tahl, men han der till nekadt, och sagdt til honom, att dee som förr, skulle allenast bruka ett Lodh, och will altså förmoda, att Son ey gått ifrån sin faders råd. Pigan Margrete Josefsdotter

ifrån Tärende by i Öfwer Torneå Sochn, som sedan Karl och Jöns hemkom med den döda Kroppen, wittnade efter aflagd Edh, att oftanemde Torsdag har hon tilliika med Henrik Mikkelssons hustru i Tärende by, som är frånwarande, twättadt den samme, och funno att Hufwudskalen war bråkad, men sielfwa swelu eller Skinnet heelt, förutan på högre sedan wid Örat ett så stort håhl, att hon Kunde där instoppa twänne sina finger, och en deel af det tredie, som hon och giorde, utan at hon kända något motstånd. Kinderne woro aldeles oskadde, förutan på den ena sidan som warit till ellden, syntes swartt. Munnen war meradels tilsluten, så att dee där ey wäl insee kunde.

Gambla Mikkel Ullat sade, sig strax fattat tankar, att hans Son ware dräpen, och sine tankar där

Original side 60:

om yttrat, der på hans Måg Karl swaradt, intet har iag dräpitt honom, hwilket tahl Karl tilstod.

Den döda Kroppen som här tils stådt Obegräfwen, blef besichtigadt af domhafwanden, Befalningzman och Nämnden med närwarande Allmoge, finnandes ett stoort håhl brede wid högre Öret, och Hufwudskåla ofwantill fram i Pannan bråkadt, och wänstre delen af Kinderna syntes rödbrusit; Nämnden tilspordes, hwad dee tyckte, anten han sielf afhändt sig lifwet, igenom bysseskättet, eller af andras handawärkan död liutit? Swarades enhälleligen, at där Mikkel satt bysspipan i sin Mun och byssan afskutit, hade Eldsprutan af Krutet, förderfwat tunga, tänder och Kinddarne, men som intet dera af desse fins skadat, så är och andras hand på honom burit, och hållet af biörnspiutit förordsakat. Rådnaden som på wänstra delen af Ansichtet nu syns, sade Pigan Margrete Josefsdotter ey warit då han twättades, utan hullet alt hwitt, men den förstockade bloden å den sidan, hwarest intet håhl är, synes sig sedan så förwandlat, fallandes Rätten de tanckar före, att Karlen på ett annat ställe blifwit dräpen, eftersom ett så stort håhl utan blodflytning icke Kunnat öppnas, och Kroppen sedan til elden förder

Original side 61:

och där lagder. Bysståcken pröfwes ey heller fast wid Byssan wara bränder, eftersom intet teckn syntz dertill, hwarken på sielfwa bysspipan, laddtehn, eller sichtet som är af bly, och uppå sådan händelse har måst oppsmälta.

Fadren Henrik Eriksson så wäl som Sonen Karl Henriksson förhördes apart för sig, och til sanningens noga utsäyande förmantas, men till vidare utsage än ofwan till förmält är, ey kunde förmäes, derföre anmodades närwarande Prästerskapet så wähl Probsten Mag. Henrick Forbus som Kyrkioherden Elingius och Cappellanen hr. Olof Sirma, att vidare af Gudzord förehålla dem i hwad Siäla wåda de

swäfwä, där någöndera, fadren el. Sonen, detta drap begått, och till bekännelsan sökia att öfwertala, men ehuru de några dagar där med arbetade, kunde der med alss intet uträttas.

Nämde mannen Olof Klemmetsson och Brukssmeden Johan Jonsson Spett angafwe, huru som Henrik Eriksson i förgår sedan honom blef handklåfwerne påsatt, och han råkade sin Son Karl, fält de orden, för din skuld lider iag detta.

Henrik förehades och frågades hwad han mente med de orden? Swarades, att såsom de bägge

Original side 62:

warit tilhopa i Skogan, och Mikkel är där blefwan död, Kom han i iifwer dessa ord at säya, ey wettandes mera der med.

Lappmannen Nils Jonsson Keysare gjorde sin Ed att den 29 Januari, enär Karl med några flera waro stadda uti Keisarens Kåtta, och emillan Lapparne Kommit på tahl, att Lars Ullat war blefwen frii ifrån dess uti komna rychte om begångit dråp på Lappmannen Knut Nilsson, har Karl fält de Orden, det är nu intet nöd därpå folk, när Lars Ullat slapp.

Bonden Johan Henriksson wittnade Edeligan, at nästledne midsommars tid eller några dagar der efter, war han med några flera anbefalt at resa hiitopp i Lappmarcken och fasttaga Lars Ullat, som skulle föres ned före till Torneå, och der ibland Karl Henriksson, Enär de waro stadde wid een Ort Wittesjärf, hafwa de Kommit at tala om Ullatz folket, som hwärfd een biörn, och Karl förmente af dem wara dräpen, har han där hoos fält de orden, Jag skall fuller betala Ullatz folket een Gång. Karl erkände i förstonne sig det hafwa sagdt, och förklarade dess mening warit, enär han skulle Komma för Rätten, men sedan wille han till samma sina Ord neka. Men Befalningzman

Original side 63:

Pipping, Smeden Johan Jonsson och Tålfmännen som det finska Språket förstå, betygade alla, honom tilstå de orden, och han omsider ey kunde dertil neka, Brukzkarlen wid Swapawara Per Larsson gjorde sin Edh, att nästledne bönedagsafton den 15 Januari, enär han och Gambla Ullat och hans Son Jöns blef anmodat, at lyfta Liiket uhr Opbördzstugans förstuga, der det någon tiid sedan dhet hiit till Marknadz stället Kom, stådt uti een Akia, och han med Karl dragit Attkian in till Ullatz Stuga, och dee begynte Oppkarcka eller Oplösa tågen, slet och ref Karl dhe samma i Ondskan, säyandes, fan tog med dej, för alt dhet Omak iag haft för dig, om de wilia begrafwa honom i Kyrckiogården, Kiärr eller Morass, så har intet iag bekymber där om.

Och som inga vidare skiähl eller wittnen ware att tilgå i denna Sak; Tii befaltes Nämndan yttra sina tanckar härom; Hwilka gafwo til swars, at de fuller ey annan finna, än at unge Mikkel Ullat är dräpter, och af någons handawärkan död liutit, för hwilkas dråp hans Swåger Karl Henriksson synas Komma at Ansees, eftersom det enär ey är befunnitz, at någon annan warit med honom, i Skog-en; Liikwähl förmente Nämndamännen

Original side 64:

det wara rådeligit, at differera med samma sakz sluth till näst kommande Åhr, eftersom dess innan torde bättre uplysning finnas, och Gud på något sätt låta Sanningen uppenbaras; Hwarföre och, som det 27 Capitlet dråpmåla-bl. Landzl. synes till sådant opskåf gifwa Anledning;

Tii blef detta Ärendas afgiörande till nästa Ting lämnadt, och Nämndemännen befalte at bruka alle tienlige utvägar, till at giöra sig om dess rätta beskaffanhet bättre under kunnig; Så att Tingz-Rätten sedan så mycket tryggare sig utlåta kan, prästerandes så wäl Henrik Eriksson som dess Son Karl Henriksson personal borgan, at inställa sig wid nästa Ting.

3.

Uppå Befallningsmannens wälbetd. Petter Pippingz begiäran, förekallades Finnen och Nybyggaren Lars Ullat, och tilfrågades, på hwad tid han blef hämptadt utföre till Torneå Stad nästledne Sommars, at efter den Höglofl. Kongl. Swea Håfrättz befallning, utaf Probsten och Kyrkioherden Magister Henrik Forbus vidare Examine-rus om dess berychtade begångne dråp på

Original side 65:

Lappmannen Knut Nilsson, för tretton eller fiorton Åhr sedan, och hwilken som honom den tiiden Kåsthällit? Hwartill Lars Ullat swarade, Att ifrån Jacobi tid wid pass, då han blef fasttagen till den 13 Augusti enär han Kom ned före till Torneå Stad, hölt han sig sielf math, men ifrån den tiden till den 10 December, hade han niutit Kåst utaf Befallningsman Pipping, som och lät een Karl den tiden hålla wacht om honom. Till berörde Lars Ullatz neder hämptande, bewiiste och Befallningsman Pipping sig hafwa måst utgiöra Tolf dlr. 28 öre Koppmt., Nembl. Til een Lapp som warit wägwiisare, En dlr. 8 öre. En borgare ifrån Staden Sex dlr., och några bönder ifrån Tärande By i Öfwertårneå Sochn, Fem dlr. 20 öre, som Befallningzman till bewiis lembnas.

4.

Det försäkrade Lappallmogen af Jukasjärfwi försambling, nu in för

let Erfdabalken Landzl., at giäld bör af oskifto betalas och det 19 Capitlet Kiöpmålabalken Stadzl. därest står, att de som sällja och de som kiöpa böra fåmfult genfullo, dömmes bemelte Jöns Stålnackz Änka samma 28 dlr. 12 öre Kopparmynt till Henrik Hannonen Owägerligen att betala.

7.

Emedan bonden Erik Jönsson i Pello, och Öfwer

Original side 68:

Tårneå Sochn, igenom sin Fullmechiga Nämnamannen Olof Olsson, bewiisar, sig för fyra åhr sedan kiöpt en Orak Oxreen ifrån Nybyggaren Olof Nilsson i Laino, Hwilken sedan han hos honom en winter warit, förkommit, Och Nämnamannen Olof Klemmetsson tilstår, att tree Åhr sedan till honom Kommit löpandes en sådan ung Oxreen med Afskurit öra, hwar på Märket stådt. Fördenskull och som ingen annan befinnas hafwa mist sådan Reen, och Erik Jonssons Ren ifrån Laino by Kommen; Tii kan Tingsrätten ej annat sluta, än han luppit heem tillbaka, hwar ifrån han Kommen war och Olof Klemmetsson bör altså samma Rehn Erik Jonsson Återställa.

8.

Alldenstund det befinnas, att Johan Nilsson Keisare och hans Son Johan Johansson hafwa förledne höstas lagt sig med sin Rehnmacht uppå Nybyggarens Jöns Stålnacks änkas Margrete Mikkelssdotters skatteländ wid trasket Lintojerfwi, och igenom sine Renar låtit dels förtära dels förtrampa Sexton Renlass hö, som Pål Andersson Mahärra och Jöns Segare besichtigadt och befunnit til så stort qwantum; Fördenskull dömmes Johan Nilsson Keisare och hans Son Johan, at förskaffa Stålnackens änka Sexton Renlass hö igen i sielfwa Persedlan, Uppå annor

Original side 69:

händelse, stände för den skada som Stålnackens Änka för sin boskap medelst brist af foder wardar tagandes.

9.

Den 10 Februari examinerades Opbördzlängden och fans richtig.

Original side 69:

Anno 1714 den 13 Februari höltz Ordinarie Laga Ting i Torneå Lappmarck uppå Enotäckis Tingsställe med Allmogan af Rånulla, Sondawara och Peldojerfwi byar, närwarande Lappfougden welbetrodde Petter Pipping. Nämbedemän

Nils Nilsson i Sondawara, Anders Andersson ibm., Jöns Mikkellsson Kyro i Peldojerff, Per Eriksson Peldojärf, Johan Hansson.

1.

I begynnelsen utlystes Tinget, och här som på de andra Tingsställen wederbörliga Kongl. Maytts. Placater och Förordningar, Allmogan förelästes.

2.

Sedan förekom Lappmannen Anders Persson Souro och uppwiiste ett Extract af Magistratens i Torneå hållna Protocoll den 28 Marti 1713, af inne håld, at de twistiga Räkningar som äre emillan bemte. Lapman och borgaren Samuel Persson, Remitteres uppå Samuel Perssons begäran under denna

Original side 70:

Rättens afslutande, eftersom handelen och det ombyta som dem emillan warit, är härå Orten skiedd, och behörige wittnen at tilgå; Altså framlade Anders Persson Souro sin Räkning emot Samuel Persson där uti han till sluth, gör honom skyldig Ett hundrade Åtta dlr. 28 öre Kopparmynt, härflytande förnämligast deraf, at han 1709 af honom på laga tagit Siu stycken Renar som han uti fyre åhrs tid brukat och hwerken fådt Renarna tillbaka eller Reenlägan à 4 dlr. om Året för hwar Rehn, efter wanligheten. Samuel Persson föregaf, sig strax, enär de om Renarne berörde åhr handlade wid Wästersiön, wid en Ort Skiebottn eller på finska Jockie Marcknadzplatz betalt Sex st. Renar, med åtskillige Persedlar till Tiugu fyra wågars wärde, beräknadt Åtta dlr. för hwar Lass Rehn som här Allmänt gångbart är, Så at Samuel Persson gör honom Anders Persson Siutton dlr. Koppr. mynt skyldig, eftersom den Siuande Renen skall wara honom gifwen, på det Samuel ei skulla honom lagsöka för det öfwerwäld han samma tid sökte honom att tilfoga, och desse Sex Renar skall han utom sin hustrus och barns wettskap försåldt, men nu för them thet ej bekänna will. Anders Souro sade, sig ingen betalning fådt för de Sex, men den Siuande tilstod han sig hafwa honom Gifwit. Anders spordes, hwii han skulle förliika honom efter han allenast sökte få sina Renar

Original side 71:

igen? Swarade, att han som een toket Lapp wiste icke bättre.

Lappmannen Henrik Olsson i Sondewara gjorde sin wittnesed, och sedan berättade, att åhr 1709 förde han Samuel Perssons Raida ifrån Juckie, hwar ifrån wid een Ort Kilpisjärfw i äfwen i Norie Anders Souro hade sit tilhåld, som war fyra Miihl ifrån Juckie, då han der råkade Anders Souro, har han sagdt, sig lånt Reenarne åt Samuel Persson, men enär han kom tillbaka till Öfwer Tårneå och Qwifwa Kongas by, och Kom at tala med Samuel Persson - sade han, sig kiöpt samma Renar, warandes liika Klok hwilken dera som sagt sanningen. Mera där om wiste Henrik icke.

Widare opwiiste Samuel Persson en Attest utgifwen och underskrifwen den 27 December 1713, af bonden Henrik Jonsson i Ruskola, och een Nories Lapp wid Namn Henrik Jakobsson, af innehåld, att Samuel Persson i deras Närwaro kiöpt Sex stycken Reenar af Anders Souro, och Siuande har han cederat för dess föröfwade Oförrätt til förenne.

Efter som hwarken Henrik Johansson Nicki eller Henrik Jakobsson äro närwarande, som om det emillan Handels mannen Samuel Persson och Lappmannen Anders Persson Souro om de Sex Renar slutne Köpat sin Attest utgifwit; Tii måste med samme sakz sluth bero, till dess berörde Attest lagligen blifv. besworen.

Original side 72:

3.

Nämbdemannen Nils Nilsson och Anders Andersson förordnades att förrätta Arfskifte efter Henrik Larssons i Monianiska by efterlåtne Änkia hust. Brita Persdotter och dess Styfbarn, Sönerna Mads och Henrik, och Mågarne Samuel Olsson och Erik Persson i Monianiska, således, att hust. Brita niutar sit undfångna Testamente af den 22 Febr. 1710 tilgodo, Sedan Morgon gåfwarna, dess gångkläder och Sårsgängen är aftagen och Gålden blifwer betalt. Det som öfwerskiutar delas i trii, Stiufbarnen tvådelarna och Änkan trediedelen. Af barnens tvådelar, niuter Son dubbelt emot dottren.

4.

Den 13 Februari uplästes och Examineras innnewarande Åhrs Opbördz Längd som riktig befans.